

zprávy ze společnosti

OPUSTIL NÁS DOCENT FRANTIŠEK FALTUS

Ke konci loňského roku nás všechny zastihla smutná zpráva, že navždy odešel velmi oblíbený kolega, který nás dlouhá léta doprovázel na cestě nejen profesionální částí našich životů.

Docent František Faltus maturoval na reálném gymnáziu v Praze roku 1949.

V roce 1955 promoval na Fakultě všeobecného lékařství Univerzity Karlovy v Praze a po promoci začal ihned pracovat v psychiatrické léčebně v Horních Beřkovicích s řadou psychiatrů, kteří se všichni stali výraznými osobnostmi naší psychiatrie doma i v zahraničí. V letech 1959–61 byl zaměstnán jako samostatný psychiatr v rámci neurologického oddělení Vojenské nemocnice v Plzni. Od 1. 8. 1961 pracoval na Psychiatrické klinice v Praze, a to až do svého odchodu do důchodu v roce 1996. Zpočátku jako sekundární lékař, od roku 1970 jako odborný asistent a postupně ve funkci vedoucího lékaře na různých odděleních kliniky. V roce 1959 úspěšně získal první atestaci v psychiatrii a v roce 1969 druhou. Spolu s MUDr. Plzákem a MUDr. Součkem stál počátkem 60. let u zrodu Linky důvěry na Psychiatrické klinice v Praze. V rámci výzkumné práce působil jako koordinátor velké řady klinických studií s novými psychofarmaky a jistě právem patří mezi průkopníky a pionýry klinické psychofarmakologie u nás.

V roce 1983 založil na Psychiatrické klinice 1. LF UK a VFN v Praze Jednotku specializované péče pro poruchy příjmu potravy, která byla první takto specializovanou jednotkou ve střední a východní Evropě. Specializovanou jednotku vedl František Faltus do roku 1998, a to vždy ve spolupráci se specialisty z celého světa, čímž dosáhl toho, že jeho pracoviště získalo významné místo mezi podobnými subjekty ve světě a podílelo se na mezinárodních výzkumech v této oblasti. Také proto bylo iniciováno založení ceny Františka Faltuse udělované našim i zahraničním odborníkům (laureáty byli např. prof. C. Bulik z USA, H. Kordy z University v Heidelbergu), kteří se významně zasloužili o vědecký a klinický rozvoj specializovaného oboru nebo jejichž významná práce zazněla na mezinárodní konferenci

o poruchách příjmu potravy, kterou každé dva roky pořádá Jednotka specializované péče o poruchy příjmu potravy Psychiatrické kliniky 1. LF UK a VFN Praha.

V průběhu prvního pololetí roku 1990 se habilitoval a rovněž obhájil doktorskou dizertační práci (DrSc.). Od roku 1972 byl členem redakční rady časopisu Česká a Slovenská psychiatrie, v letech 1991–2006 zastával funkci vedoucího redaktora tohoto časopisu a i poté dále zůstal aktivním členem redakční rady. Byl také tím, kdo vybral a postupně zasvěcoval do tajů redakční práce současného šéfredaktora a jeho zástupkyni. Byl vždy připraven pomoci, sám přispíval svými texty a aktivně se zajímal o recenzní práci, čímž si udržoval velmi široký a hluboký rozhled v celém oboru psychiatrie. Po roce 1990 čile pracoval ve výborech Psychiatrické společnosti ČLS JEP, jejímž se stal čestným členem. Působil velmi aktivně i na mezinárodním poli a dlouhá léta byl členem řady odborných mezinárodních společností, především Světové psychiatrické společnosti, Evropské rady pro poruchy příjmu potravy, International Society for Adolescent Psychiatry a European College of Neuropsychopharmacology. Byl čestným předsedou Společnosti pro výzkum a terapii příjmu potravy a čestným členem Sekce pro poruchy příjmu potravy Psychiatrické společnosti ČLS JEP. V roce 2005 obdržel čestnou medaili Univerzity Karlovy v Praze spolu s Uznáním za pedagogickou a vědeckou činnost. V témže roce se mu rovněž dostalo Zvláštního uznání za mimořádný přínos pro české zdravotnictví od ministra zdravotnictví ČR.

Docent František Faltus publikoval přes 200 odborných a populárně vědeckých prací a článků zaměřených především na oblast psychofarmakologie a příjmu potravy. Publikoval dvě monografie v oboru, jehož je u nás vskutku průkopníkem a zakladatelem, a to „Řekni mi, co jíš“ (AVICENUM Praha 1977), jež má populárně vědecký charakter a přispěla v pravý čas značně k osvětě této u nás se množící poruchy; a odbornou publikaci „Anorexiamentalis“ (AVICENUM Praha, Thomayerova sbírka 1979). Zpracoval četné kapitoly do několika monografií, skript a učebnic: repertorium nebo skripta pro studenty medicíny.

František Faltus byl „věrný“ klinice až do poslední doby. Pravidelně se zúčastňoval různých společných akcí, jakými byly např. výjezdni semináře, předvánoční setkání; dokud měl síly, zúčastňoval se i předvánoční klinické vizity, Vondráčkova večera v Lékařském domě, na který si připravil zajímavý příspěvek o prof. Vondráčkovi. I když neměl na klinice již pracovní úvazek, měl tam stále svůj stůl s počítačem a literaturou, kterou pravidelně sledoval

a nabízel příspěvky do časopisu. Plánoval přispět i do knihy „S anděly nad hlavou“, avšak to již nestihl.

Do posledních svých dnů byl velmi aktivní, plánoval schůzky, a to i přesto, že zdraví neměl z nejpevnějších. Vždy s humorem reagoval na každodenní události a prak-

ticky nebylo možné jej potkat jakkoliv nazlobeného. Jeho pozitivní myšlení, cit pro humor, noblesní vystupování, loajalita s institucí nám budou hodně scházet.

Milý Františku, budeš stále v našich srdcích!

*prof. Hana Papežová, prof. Jiří Raboch
a doc. Martin Anders*

130. VÝROČÍ NAROZENÍ PROF. MUDR. HUBERTA PROCHÁZKY

Psychiatrie je pro řadu lidí zahalena pláštíkem tajemna, a tak pocho-pitelně často vzbuzuje respekt. Smutnou sku-tečností je, že láska k to-muto oboru si někdy vyžádá i daň nejvyšší v řadách našich kole-gyň a kolegů. Smutným příkladem je i profesor MUDr. Hubert Procházka, jehož život předčasně ukončila střelba bývalé-ho pacienta.

19. října 1885 se v Kobeřicích u Slavkova na Moravě manželům Janu a Marii Procházkovým narodil syn Hu-bert. O dva dny později byl pokřtěn jménem Karel. Naro-dil se do rodiny, kde byla již po čtyři generace tradi-ce učitelství. Od dětství byl Hubert vychováván k zodpovědnosti a svědomitosti. V roce 1911, po maturitě na brněnském gymnáziu, úspěšně složil přijímací zkoušky na Lékařskou fakultu Karlovy Univerzity v Praze. Již během studia pra-coval na psychiatrické klinice prof. MUDr. Karla Kuff-nera, kde dokonce zastával místo klinického asistenta. V prvním válečném roce 1914 úspěšně odpropagoval a byl odvelen do posádkové nemocnice v Brně. V c. k. armádě sloužil jako lékař na italské frontě ve vojenské nemocnici v Udine. Příchodem míru se opět vrátil na pražskou psy-chiatrickou kliniku. V roce 1922 se především díky svým schopnostem, nadání a pílí stal prvním asistentem. V létě roku 1928 obhájil svou práci o Huntingtonově chorobě a byl habilitován z psychiatrie a neurologie. Jako nástup-ce profesora Kuffnera vedl MUDr. Procházka pražskou kliniku dva semestry. Po předčasném úmrtí přednosta psychiatrické kliniky v Brně prof. MUDr. Karla Bělohrad-ského v březnu 1929 byl pověřen reorganizací a vedením tohoto osiřelého ústavu. Po příchodu do Brna byl ještě téhož léta jmenován mimořádným profesorem. Rok 1930 se u MUDr. Procházky nesl v duchu radostných událos-tí. V lednu se oženil se svojí dlouholetou spolupracovnicí

MUDr. Annou Mazačovou a již v prosinci přišel na svět prvorozený syn Hubert. O tři roky později se rodina roz-rostla o dceru Jitku. MUDr. Procházka byl právě čerstvě jmenován řádným profesorem. Jeho výborné výsledky v hospodaření a při vedení kliniky byly v roce 1935 dů-vodem k tomu, aby byl zvolen děkanem Masarykovy uni-versity v Brně.

Na pražské klinice MUDr. Procházka plně využil ide-ální příležitost věnovat se serologii, likvorologii a neuro-histologii. Dostatek laboratorního materiálu mu umožnil ověřovat nově zaváděné vyšetřovací laboratorní metody. Řadu z nich upravil pro snadnější použití v praxi (např. zákalovou reakci Meinickeho, silikvadevou reakci). Zasa-dil se o zavedení nefelemetrie v likvorologickém vyšetření. Jeho materialistický přístup k psychiatrii je vidět ve všech jeho pracích. Věnoval se širokému spektru psychiatric-kých diagnóz včetně luetických mozkových onemocnění. Společně se svojí manželkou se věnovali výzkumu soma-togenních psychóz. Snažil se svými pracemi o přesnější diferenciální diagnostiku. Rozlišoval například obrazy „schiziformní“ od nosologické jednotky schizofrenie. Zastával Kuffnerův komplexní pohled na psychiatrii. Vůči psychoanalýze zaujal kritický a odmítavý postoj.

Jako červená nit se vine celým životem a prací pro-fesora Procházky snaha o přesnost, dokonalou znalost pro-blematiky, důkladnost zpracování a zvýšená kritičnost v závěrech. Publikoval více než dvacet vědeckých prací. Ve svých textech vždy dbal nejen o hodnotu obsahu, ale také o čistotu českého jazyka. Velmi často proto své práce přepracovával po stylistické stránce. Ke stejnému přístu-pu vedl i své mladší kolegy. Profesor Procházka byl dobrý organizátor a uvážlivý hospodář. Mimo funkcí přednosta kliniky a děkana byl také prezidentem Lékařské komory pro zemi moravskoslezskou. K jeho zálibám patřila filatelie a hra šachů. V roce 1930 byl kapitánem úspěšného česko-slovenského družstva na šachové olympiádě v Hamburku.

Tragický osud profesora Procházky se naplnil v před-večer jeho padesátých narozenin. Cestou na oslavu byl zastřelen na Zelném trhu čtyřmi ranami svým bývalým pacientem, trpícím paranoidní schizofrenií. Smrt zastihla profesora Procházku v době plného pracovního nasaze-